

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Adoptiolautakunnan toimintakertomus 2018

Dnro AD/49/2019

29.7.2019

Sisällys

Esipuhe.....	4
1 Adoptiolautakunnan kokoonpano ja tehtävät	5
2 Adoptiolautakunnan toiminta vuonna 2018	8
2.1 Adoptiolautakunnan hallinto.....	8
2.2 Koulutus, kansallinen yhteistyö ja lausunnot.....	8
2.3 Täysistunto.....	8
2.4 Kansainvälisten asioiden jaosto ja kansainvälinen yhteistyö.....	9
2.5 Adoptiolupajaoston toiminta vuonna 2018	12
3 Kansainväliset adoptiot.....	14
3.1 Palvelunantajien ulkomaiset yhteistyötahot	14
3.2 Suomeen saapuneiden lasten määrän kehitys	15

Esipuhe

Suomeen saapuneiden lasten määrä oli vuonna 2018 kaikkien aikojen pienin. Suomeen saapui vain 52 lasta ulkomailta. Vuonna 2018 eniten lapsia saapui edellisten vuosien tapaan Etelä-Afrikasta. Toiseksi eniten lapsia saapui Thaimaasta. Noin 42 % lapsista oli saapuessaan alle 2 -vuotiaita. Kansainväliseen adoptioon myönnettyjen lupien yhteismäärä on kuitenkin pysynyt melko samana viimeisen neljän vuoden aikana. Lupapäätöksiä on kansainväliseen adoptioon tehty vuosittain noin 200.

Ulkomailta saapuneiden lasten määrän vähenemiseen on erilaisia syitä. Mahdollisesti hakijoiden olosuhteet, henkilökohtaiset ominaisuudet tai hakijoiden lasta koskevat toivomukset eivät vastaa lapsia luovuttavien maiden asettamia edellytyksiä. Saapuneiden lasten määrän vähenemiseen vaikuttaa myös se, että kansainväliseen adoptioon luovutettavia lapsia on lasten luovuttajamaissa entistä vähemmän.

Suomeen on kuitenkin vuosien mittaan tullut ulkomailta tuhansia adoptiolapsia, ja monet heistä ovat kiinnostuneita taustoistaan. Kansainvälisen adoptiopalvelunantajien tarjoama tuki ja ohjaus on taustojen selvittelyssä korvaamattoman tärkeää. Tämä adoptiopalvelunantajien toteuttama adoptoitujen ja heidän perheidensä jälkipalvelutyö lisääntyy entisestään.

Kotimaiseen adoptioon myönnettiin vuonna 2018 yhteensä 50 lupaa. Adoptiolautakunnalla ei ole käytettävissään tietoja kotimaassa vuosittain adoptioluvan mukaisesti toteutuneista adoptioista.

Täysistunnossa olivat vuonna 2018 esillä lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma sekä perhevapaita koskevat lainsäädäntömuutokset. Perheiden ja lasten yhdenvertaisuutta parantavien sairausvakuutuslain muutosten osalta on täysistunto ollut aikaisempina vuosina aloitteellinen. Vuonna 2018 adoptiolautakunta antoi lausunnon sairausvakuutuslain muuttamisesta. Adoptiolautakunnan aikaisempien vuosien aloitteet äitiysavustuksesta ja adoptiotuesta annetun asetuksen muuttamiseksi etenivät lainvalmisteluun. Adoptiolautakunnan lausunto tähän adoptiotuen korottamista ja ajantasais- tamista koskevaan säädösmuutosehdotukseen annettiin vuonna 2018. Lausunnot valmisteltiin yhdessä kansainvälisten asioiden jaoston kanssa.

Täysistunto jatkoi adoptiolautakunnan ja lapsiasiavaltuutetun vuonna 2017 valtioneuvoston jäsenille osoitetun adoptiolain jälkiarviointia sekä adoption jälkeistä tukea koskevan yhteisaloitteen toteutumisen seuranta. Kuluvana vuonna 2019 on toimitettu vastuuministeriöille yhteisaloitteen toimeenpanoa koskeva adoptiolautakunnan ja Lapsiasiavaltuutetun muistutuskirje. Nyt on aika ottaa adoptiolain toteutumisen jälkiarviointi sekä aloitteessa esitetyt muut toimenpiteet maan uuden hallituksen sekä vastuuministeriöiden toimintasuunnitelmiin, ja aloittaa niiden toteuttaminen.

Merja Vuori
Adoptiolautakunnan puheenjohtaja

1 Adoptiolautakunnan kokoonpano ja tehtävät

Adoptiolautakunta toimii Valviran yhteydessä erityisenä asiantuntija-, lupa- ja valvontaviranomaisena adoptioasioissa. Adoptiolautakunta myöntää luvat sekä kotimaiseen että kansainväliseen adoptioon. Lisäksi adoptiolautakunta myöntää toimiluvat kansainvälisen adoptiopalvelun antajille ja valvoo palvelunantajien toimintaa.

Adoptiota sääntelee adoptiolaki (22/2012) ja Valtioneuvoston asetus adoptiosta (202/2012). Kaikissa alaikäisen lapsen adoptiota koskevissa päätöksissä ja muissa toimenpiteissä on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

Adoptiolautakunta on lasten suojelusta sekä yhteistyöstä kansainvälisissä adoptioasioissa tehdyn Haagin sopimuksen (SopS 29/1997) tarkoittama keskusviranomaisena sekä lasten adoptiosta Strasbourgissa tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen (SopS 39/2012) tarkoittama kansallinen viranomaisena.

Adoptiolautakunnassa on täysistunto sekä kansainvälisten asioiden jaosto ja adoptiolupajaosto. Täysistunnon sekä jaostojen puheenjohtajana toimii lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Valtioneuvosto asettaa adoptiolautakunnan enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Nykyinen toimikausi on 1.7.2017 – 30.6.2022. Valtioneuvosto nimittää puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenet ja varajäsenet. Adoptiolautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja sihteerit ovat Valviran virkamiehiä.

Adoptiolautakunnan puheenjohtajana toimii sosiaalineuvos Merja Vuori ja varapuheenjohtajana lakimies Riitta Husso. Sihteereinä toimivat lakimies Johanna Huovinen ja ylitarkastaja Minna Malviniemi.

Kansainvälisten asioiden jaostossa on puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi vähintään neljä muuta jäsentä. Yhden jäsenistä tulee edustaa ulkoministeriötä. Jaostossa tulee lisäksi olla edustettuna kansainvälisiin adoptioihin liittyvien oikeudellisten kysymysten, kansainvälisiin adoptioihin liittyvän käytännön toiminnan sekä lastensuojelun asiantuntemus.

Kansainvälisten asioiden jaoston kokoonpano 31.12.2018 (varsinainen jäsen, alla suluisissa varajäsen)

ulkoministeriötä edustava jäsen:
lakimies Hanna Rantala
(lakimies Henna Harju)

kansainvälisiin adoptioihin liittyvien oikeudellisten kysymysten asiantuntemusta edustava jäsen:
lainsäädäntöneuvos Laura Määttänen, oikeusministeriö
(lainsäädäntöneuvos Outi Kempainen, oikeusministeriö)

kansainvälisiin adoptioihin liittyvän käytännön toiminnan asiantuntemusta edustava jäsen:

toiminnanjohtaja Markus Söderlund, Yhteiset Lapsemme ry
(adoptiokuraattori Anja Wikstedt, Yhteiset Lapsemme ry)

lastensuojelun asiantuntemuksen edustaja:
lakimies Johanna Laisaari, Vantaan kaupunki
(perheasioiden yksikön päällikkö Miia Kokko-Pekkola, Espoon kaupunki)

Muut jäsenet:

neuvotteleva virkamies Annika Parsons, sosiaali- ja terveysministeriö

ylitarkastaja Eeva-Maria Nieminen, Maahanmuuttovirasto
(ylitarkastaja Leena Turku, Maahanmuuttovirasto)

Adoptiolupajaostossa on puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi vähintään neljä muuta jäsentä. Jaostossa tulee olla edustettuna lastensuojelun asiantuntemus, adoptio-neuvonnan asiantuntemus, lapsen kasvun ja kehityksen asiantuntemus sekä lääketieteellinen asiantuntemus.

Adoptiolupajaoston kokoonpano 31.12.2018 (varsinainen jäsen, alla sulussa varajäsen)

lastensuojelun asiantuntemusta edustava jäsen:
sosiaalityön esimies Päivi Sihvo, Vantaan kaupunki
(lastensuojelun johtava sosiaalityöntekijä Mervi Vihersalo, Vantaan kaupunki)

adoptio-neuvonnan asiantuntemusta edustava jäsen:
sosiaalityöntekijä Sanna Schultz-Karlsson,
Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveysvirasto
(kehittämispäällikkö Kaisa Tervonen-Arnkil, Pelastakaa Lapset ry)

lapsen kasvun ja kehityksen asiantuntemusta edustava jäsen:
Lastenlääkäri Otto Helve, kliininen opettaja, Lastenkliniikka, Helsingin yliopistollinen sairaala ja Helsingin yliopisto
(erityisasiantuntija Marjatta Kekkonen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos)

lääketieteellistä asiantuntemusta edustava jäsen
erikoistutkija Persephone Doupi, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
(erityisasiantuntija Jukka Mäkelä, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos)

Muut jäsenet:

ylitarkastaja Marita Raassina,
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto
(ryhmäpäällikkö Eine Heikkinen, Sosiaali- ja terveys-
alan lupa- ja valvontavirasto)

Täysistuntoon kuuluvat edellä mainitut kansainvälisten asioiden jaoston ja adoptiolupajaoston jäsenet. Lisäksi täysistuntoon nimetään tarpeellinen määrä adoptiolautakunnan toimialaan liittyviä viranomaisia ja järjestöjä edustavia jäseniä. Täysistuntoon voidaan tarvittaessa määrätä myös muita jäseniä.

Täysistunnon kokoonpano 31.12.2018 (varsinainen jäsen, alla suluisissa varajäsen)

edellä mainitut kansainvälisten asioiden jaoston jäsenet ja lupajaoston jäsenet varajäsenineen sekä näiden lisäksi:

johtava sosiaalityöntekijä Aulikki Haimi-Kaikkonen, Helsingin kaupunki (adoptiokoordinaattori Saara Leinonen, Helsingin kaupunki)

kansainvälisen adoptiopalvelun päällikkö Irene Pärssinen-Hentula, Pelastakaa Lapset ry
(aluetoiminnan johtaja Kristiina Mattinen, Pelastakaa Lapset ry)

adoptiopalvelun päällikkö Salla Hari, Interpedia ry
(toiminnanjohtaja Anja Ojuva, Interpedia ry)

toiminnanjohtaja Minna Vihavainen, Adopterade Finland rf
(Anna-Maija Laitinen, Adopterade Finland rf)

toiminnanjohtaja Anu Uhtio, Adoptioperheet ry
(viestintä- ja järjestösihteeri Veera Adolfsen, Adoptioperheet ry)

Päivi Jalkanen, Aikuiset adoptoidut ry
(Saara Laakkonen, Aikuiset adoptoidut ry)

Johanna Repo, Monimuotoiset perheet -verkosto
(Jenni Kerppola-Pesu, Monimuotoiset perheet -verkosto)

toiminnanjohtaja Juha Jämsä, Sateenkaariperheet ry
(projektipäällikkö Anna Moring, Sateenkaariperheet ry)

2 Adoptiolautakunnan toiminta vuonna 2018

2.1 Adoptiolautakunnan hallinto

Adoptiolautakunta toimii Valviran yhteydessä. Sihteeristö on sijoitettu yksityiset luvat ja sosiaalihuollon valvonta -osastolle.

Kansainvälisen adoptiopalvelunantajien lakisääteisen jälkipalvelun turvaamiseksi saatiin rahoitus valtion budjetista vuonna 2017. Valvira on jakanut määrärahan palvelunantajille vuonna 2018.

2.2 Koulutus, kansallinen yhteistyö ja lausunnot

Adoptiolautakunta järjestää vuosittain ensisijaisesti adoptioneuvonnan antajille ja kansainvälisen adoptiopalvelun antajille suunnatun adoptiokoulutuksen. Vuoden 2018 koulutus järjestettiin Helsingissä Säätytalolla 25.1.2018. Teemoina koulutuksessa olivat adoptionhakijoiden voimavarojen vahvistaminen ja haavoittuvuuksien tunnistaminen, adoptiot maahanmuuttoviraston näkökulmasta sekä kotimaisen adoption jälkeinen yhteydenpito. Lisäksi adoptiolautakunta esitteli lupaharkinnassa esille nousseita kysymyksiä. Koulutukseen osallistui 68 adoptioiden parissa työskentelevää henkilöä.

Vuoden aikana lautakunnan puheenjohtaja ja sihteerit osallistuivat erilaisiin adoptiotoimijoiden yhteistyötapaamisiin sekä asiantuntijoina ja luennoitsijoina myös muihin tilaisuuksiin.

Adoptiolautakunta antoi sosiaali- ja terveysministeriölle 23.5.2018 lausunnon kansainvälisen adoptiopalvelun maksuista, 12.9.2018 luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta ja eräiden muiden lakien muuttamisesta sekä 12.12.2018 adoptiotukien korottamisesta.

2.3 Täysistunto

Adoptiolautakunnan täysistunnon tehtävänä on seurata kehitystä adoptioasioissa sekä tehdä tarvittaessa aloitteita adoptiota koskevissa kysymyksissä. Toimintavuoden 2018 aikana pidettiin kolme adoptiolautakunnan täysistunnon kokousta.

Adoptiolautakunnan täysistunnossa seurattiin adoptioasioiden kehitystä suhteessa mm. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaan (LAPE) ja yleisemmin adoptioasioiden roolia sosiaali- ja terveyspalvelujen muutoksessa. Adoptiolautakunnan täysistunto pitää tärkeänä adoptiolasten ja -perheiden palvelujen turvaamista hallituksen kärkihankkeessa ja sote- uudistuksessa.

Täysistunto jatkoi adoptiolautakunnan ja lapsiasiavaltuutetun vuonna 2017 valtioneuvoston jäsenille osoitetun adoptiolain jälkiarviointia sekä adoption jälkeistä tukea koskevan yhteisaloitteen toteutumisen seurantaa. Vuonna

2019 on toimitettu vastuuministeriöille yhteisaloitteen toimeenpanoa koskeva adoptiolautakunnan ja Lapsiasiavaltuutetun muistutuskirje.

Täysistunto seurasi adoptiotukea ja adoptiovanhempien perhevapaita koskevien lakimuutosten etenemistä. Perheiden ja lasten yhdenvertaisuutta parantavien sairausvakuutuslain muutosten osalta on täysistunto ollut aikaisempina vuosina aloitteellinen. Vuonna 2018 adoptiolautakunta antoi lausunnon sairausvakuutuslain muuttamisesta. Adoptiolautakunnan aikaisempien vuosien aloitteet äitiysavustuksesta ja adoptiotuesta annetun asetuksen muuttamiseksi etenivät lainvalmisteluun. Adoptiolautakunnan lausunto tähän adoptiotuen korottamista ja ajantasaistamista koskevaan säädösmuutosehdotukseen annettiin vuonna 2018. Lausunnot valmisteltiin yhdessä kansainvälisten asioiden jaoston kanssa.

2.4 Kansainvälisten asioiden jaosto ja kansainvälinen yhteistyö

Adoptiolautakunnan kansainvälinen yhteistyö perustuu alussa mainittuihin kansainvälisiin sopimuksiin sekä adoptiolakiin. Sopimusten perusteella sopimukseen liittyneen maan adoptiokeskusviranomaisella on velvollisuus tehdä kansainvälistä yhteistyötä adoptioasioissa.

Kansainvälisten asioiden jaoston tehtävänä on adoptioasetuksen mukaan

- tarkoituksenmukaisessa laajuudessa koota ja ylläpitää tietoja adoptiota ja kansainvälistä adoptiopalvelua koskevasta vieraiden valtioiden lainsäädännöstä ja käytännöstä sekä pyynnöstä antaa siitä tietoja viranomaisille ja palvelunantajille;
- seurata, miten Haagin sopimusta noudatetaan Suomessa ja tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin sen noudattamiseksi;
- olla yhteistyössä Haagin sopimuksen osapuolina olevien valtioiden keskusviranomaisten tai keskusviranomaisten tehtäviä hoitavien toimielimien kanssa sopimuksen tavoitteiden toteuttamiseksi ja sopimuksessa tarkoitettujen tietojen vaihtamiseksi;
- olla yhteistyössä lasten adoptiosta Strasbourgissa 27. päivänä marraskuuta 2008 tehdyn uudistetun eurooppalaisen yleissopimuksen osapuolina olevien valtioiden nimeämien kansallisten viranomaisten kanssa sopimuksessa tarkoitettujen tietojen vaihtamiseksi;
- myöntää lupa kansainvälisen adoptiopalvelun antamiseen ja peruuttaa myönnetty lupa;
- myöntää lupa suomalaisen palvelunantajan yhteistyöhön ulkomaisen palvelunantajan kanssa ja peruuttaa myönnetty lupa;
- valvoa palvelunantajien toimintaa ja niiden yhteistyötä ulkomaisten palvelunantajien kanssa;
- antaa adoptiolain 78 §:ssä tarkoitetut selvitykset ja 79 §:ssä tarkoitetut lausunnot;
- antaa Haagin sopimuksen 17 artiklan c kohdassa tarkoitettu hyväksyminen sekä tämän asetuksen 8 §:ssä tarkoitettu todistus tapauksissa, joissa ei ole palvelunantajaa;

- hoitaa ne Haagin sopimuksen mukaan keskusviranomaiselle kuuluvat tehtävät, joita ei lailla tai valtioneuvoston asetuksella ole annettu muun elimen hoidettaviksi.

Kokoukset

Kansainvälisten asioiden jaosto kokoontui vuonna 2018 kymmenen kertaa.

Jaosto antoi useita lausuntoja käräjäoikeuksille ulkomailla tapahtuneen adoption vahvistamista koskevissa asioissa sekä valmisteli sosiaali- ja terveysministeriölle annettavat lausunnot kansainvälisen adoptiopalvelun maksuista, luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta ja eräiden muiden lakien muuttamisesta sekä adoptiotukien korottamisesta.

Kansainvälisten asioiden jaosto antoi asiantuntijakonsultaatioita adoptiolautakunnan lupajaostossa käsiteltävänä olleisiin hakemuksiin, joissa kysymys oli ilman palvelunantajaa tapahtuvasta adoptiosta. Kansainvälisten asioiden jaosto lausui näiden hakijoiden asiakirjojen laillistusten oikeellisuudesta sekä vieraassa valtiossa tapahtuneiden toimenpiteiden Haagin sopimuksen mukaisuudesta.

Lisäksi kansainvälisten asioiden jaosto käsitteli jäsentensä tiedottamia tai muuta kautta sen tietoon tulleita kansainväliseen adoptioon liittyviä kysymyksiä.

Kansainvälinen adoptiopalvelu

Kansainvälisten asioiden jaostossa myönnettiin vuoden 2018 aikana yksi adoptiolain 90 §:n mukainen lupa yhteistyöhön ulkomaisen palvelunantajan kanssa. Lupa myönnettiin Interpedialle ja se koski voimassa olevan yhteistyökontaktin jatkamista Thaimaan Happy Child Associationin kanssa.

Kansainvälisten asioiden jaoston aloitteesta ohjeistettiin adoptiopalvelunantajia adoptiolain 49 §:n mukaisesta velvollisuudesta ilmoittaa adoptionhakijoiden olosuhteissa luvan voimassaoloaikana tapahtuneista muutoksista.

Adoptiolautakunta kutsui adoptiopalvelunantajat palvelunantajakokoukseen kolme kertaa vuoden 2018 aikana. Kokouksissa keskusteltiin ajankohtaisista palvelunantajien käytännön toimintaan ja kansainvälisten adoptioiden toimintaympäristöön liittyvistä kysymyksistä sekä annettiin palvelunantajille heidän toivomaansa ohjeistusta.

Keskusviranomaisyhteistyö

Lautakunnan sihteeristö vastaa säännöllisesti eri maiden adoptiokeskusviranomaisien yhteydenottoihin ja tiedusteluihin ja vastaavasti lähettää lautakunnan tiedustelut eri maiden adoptiopalvelunantajille ja adoptiokeskusviranomaisille sekä muille viranomaisille yksittäistapauksissa. Selvittelyt voivat liittyä esimerkiksi kantelutapauksiin ja ilman palvelunantajaa tapahtuviin adoptioihin, mutta myös yleisemmin lainsäädännön ja käytännön kysymyksiin. Laajoissa tai päätöksenteon kannalta keskeisissä asioissa kansainvälisten asioiden jaosto ottaa kantaa vastausten tai kyselyjen sisältöön ennen niiden lähettämistä.

Vuonna 2018 kansainvälisten asioiden jaosto seurasi erityisesti Kiinan ja Taiwanin kansainvälisten adoptioiden tilannetta. Kiina teki joulukuussa 2017 päätöksen poistaa kansainvälisiin adoptioihin kuulunut lastenkotimaksu. Jaosto seurasi lopettamispäätöksen vaikutuksia ja osallistu yhteisen pohjoismaisen kirjeen valmisteluun ja lähettämiseen CCCWA:lle. Taiwan ilmoitti loppuvuodesta 2018 laittavansa kansainväliset adoptiot tauolle vuoden 2019 alkuun saakka. Asiasta pyydettiin näkemyksiä muilta Pohjoismailta.

Filippiinien keskusviranomaisen vieraili Suomessa 3.5.2018 ja Thaimaan keskusviranomaisen 29.8.2018. Tapaamisissa keskusteltiin maiden adoptio-organisaatiosta ja -käytännöistä.

Pohjoismaisten adoptiokeskusviranomaisten kokous Norjassa

Vuosittainen Pohjoismaisten adoptiokeskusviranomaisten kokous pidettiin toukokuussa 2018 Oslossa. Kokoukseen osallistuivat adoptiolautakunnan puheenjohtaja Merja Vuori sekä adoptiolautakunnan sihteeri Johanna Huovinen.

Keskustelun aiheina olivat muun muassa Norjan uusi adoptiolaki, kansainvälisten adoptioiden määrän lasku, Haagin Illicit Practice Working Group, adoption jälkipalvelut sekä GDPR. Yhteistyömaista esiin nostettiin Kiina, Chile, Sri Lanka, Vietnam, Etelä-Afrikka ja Intia.

Haagin sopimuksen toimeenpano

Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssi, joka seuraa ja kehittää muun muassa Haagin adoptioyleissopimuksen toimeenpanoa, järjesti adoptioyleissopimusta koskevan erityiskomission istunnon edellisen kerran vuonna 2015. Istuntojen välillä Haagin sopimusvaltioiden keskusviranomaiset, Suomessa adoptiolautakunta, osallistuvat vuosittain Haagin sopimuksen toimeenpanon seurantaan ja kehittämiseen muun muassa vastaamalla erilaisiin Haagin pysyvän toimiston Permanent Bureau'n kyselyihin. Vastavuoroisesti lautakunta saa Permanent Bureaulta tietoja yksittäisissä sopimusvaltioita koskevissa kysymyksissä.

EurAdopt-seminaari Italiassa

Milanossa järjestettiin 24-25-5.2018 EurAdoption järjestämä seminaari aiheesta "The Intercountry Adoption Dilemma, How can we provide the highest level of protection to abandoned children". Seminaarissa käsiteltiin laajasti erilaisia adoptioihin liittyviä ajankohtaisia kysymyksiä kuten kansainvälisten adoptioiden määrän laskua, adoptioprosessien kehittämistä ja hyviä käytäntöjä, adoptiolasten hyvinvointia ja alkuperää. Seminaariin osallistuivat adoptiolautakunnan sihteerit Johanna Huovinen ja Minna Malviniemi sekä lupajaoston jäsen Marita Raassina.

International Social Services (ISS)

Adoptiolautakunta on käyttänyt työssään ISS:ltä saatavia maatietoja ja raportteja. Maatietoja ja raportteja adoptiolautakunta tarvitsee erityisesti silloin, kun se harkitsee luvan myöntämistä suomalaiselle palvelunantajalle ulkomaisen yhteistyökumppanin kanssa toimimiseksi. Valvira maksaa vuosittain Suomen osalta ISS:n jäsenmaksun, jonka jälkeen ISS:n palvelut ovat adoptiolautakunnan ja muiden viranomaisten käytettävissä.

Vuonna 2018 ISS:ltä tiedusteltiin asiantuntija-apua adoptiolautakunnan valvontamatkan suunnittelun tueksi. Milanossa olleen EurAdopt-seminaarin yhteydessä järjestettiin 24.5.2018 ISS:n koolle kutsuma epävirallinen keskusviranomaistapaaminen, jonka aiheena oli ISS:n valmisteilla oleva Vietnam-selvitys. Selvitystä tekevät Mia Dambach ja Nigel Cantwell. Tähän tapamiseen osallistui adoptiolautakunnan sihteeri Johanna Huovinen.

Yhteistyö- ja valvontamatka

Adoptiolautakunta suunnitteli vuosittaista valvonta- ja yhteistyömatkaansa kansainvälisen jaoston kokouksissa. Matka peruuntui lautakunnasta riippumattomista syistä. Näin ollen adoptiolautakunnan vuoden 2018 valvonta- ja yhteistyömatka ei poikkeuksellisesti toteutunut.

2.5 Adoptiolupajaoston toiminta vuonna 2018

Adoptiolupajaostossa käsitellään adoptioluvan myöntämistä ja luvan voimassaoloajan pidentämistä koskevat hakemukset. Lisäksi adoptiolupajaostossa käsitellään lupaehtojen muuttamista koskevat hakemukset, ilmoitukset adoptionhakijan olosuhteissa tapahtuneista olennaisista muutoksista sekä luvan peruuttamista koskevat asiat.

Adoptiolupaa on haettava lähtökohtaisesti aina kun Suomessa asuva henkilö haluaa adoptoida alle 18-vuotiaan lapsen (ns. vieraslapsiadoptio). Lupavaatimus koskee sekä kotimaisia adoptiolain 40 §:n mukaisia adoptioita että palvelunantajan välityksellä toteutettavia kansainvälisiä adoptiolain 41 §:n mukaisia adoptioita ja kansainvälisiä ilman palvelunantajaa toteutettavia adoptiolain 42 §:n mukaisia adoptioita. Adoptiolupaa ei tarvita kotimaisissa adoptioissa, jos hakija on adoptoimassa puolisonsa lapsen (ns. perheen sisäinen adoptio) tai lapsen, joka on ollut vakiintuneesti hänen hoidettavanaan tai kasvatettavanaan.

Adoptiolupa myönnetään enintään kahden vuoden määräajaksi. Ennen määräajan umpeutumista on tarvittaessa haettava luvan voimassaoloajan pidentämistä. Adoptionhakijan olosuhteissa luvan voimassaoloaikana tapahtuneesta olennaisesta muutoksesta on tehtävä viipymättä ilmoitus adoptiolautakunnalle.

Adoptiolautakunnan lupajaosto kokoontui vuonna 2018 yhteensä 22 kertaa, näistä 11 normaalissa kokoonpanossa ja 11 suppeassa kokoonpanossa. Suppean kokoonpanon muodostavat lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä jaoston jäsen tai varajäsen, joka edustaa lastensuojelun tai adoptioneuvonnan asiantuntemusta. Edellytyksenä asian käsittelylle suppeassa kokoonpanossa on, että asian ratkaisua voidaan tapauksen olosuhteet ja lautakunnan aikaisempi käytäntö huomioon ottaen pitää selvänä. Suppea kokoonpano voi myöntää adoptioluvan adoptiolain 40 tai 41 §:n nojalla, pidentää adoptioluvan voimassaoloaikaa, hyväksyä palvelunantajan vaihtamisen tai päättää muusta vähäisestä muutoksesta adoptioluvan ehtoihin ja päättää, että ilmoitus adoptionhakijan olosuhteissa tapahtuneista muutoksista ei anna aihetta adoptioluvan peruuttamiseen eikä sen ehtojen muuttamiseen.

Vuonna 2018 adoptiolautakunnan lupajaosto myönsi 66 uutta lupaa adoptiolain 41 §:n mukaiseen palvelunantajan välityksellä tapahtuvaan kansainväliseen adoptioon. Yhden hakemuksen osalta tehtiin kielteinen päätös. Kansainväliseen adoptioon myönnetyn luvan voimassaoloaikaa pidennettiin 64 luvan osalta. Yhdessä tapauksessa luvan voimassaoloaikaa ei pidennetty. Olosuhdemuutosilmoitusten johdosta tehtiin 24 päätöstä.

Vuonna 2018 adoptiolautakunnan lupajaosto myönsi 29 uutta lupaa kotimaiseen adoptioon ja pidensi 15 luvan voimassaoloaikaa. Olosuhdemuutosilmoitusten johdosta tehtiin 4 päätöstä.

Verrattuna edelliseen vuoteen 2017 kansainvälisen adoption uutta lupaa koskevien päätösten määrä nousi. Vuonna 2017 ratkaistiin kansainvälisten adoptioiden osalta 53 uutta lupaa koskevaa hakemusasiasia, kun taas vuonna 2018 käsiteltyjen hakemusten määrä oli 66. Kotimaiseen adoptioon myönnettyjen lupien määrä pysyi lähes samana. Vuonna 2017 kotimaiseen adoption myönnettiin uusia lupia 30 ja vuonna 2018 uusien lupien määrä oli 29. Kansainväliseen adoptioon myönnettyjen lupien voimassaoloajan pidentämistä koskevien päätösten määrä laski vuoden 2017 luvusta 81 vuoden 2018 lukuun 64. Kotimaiseen adoptioon myönnettyjen lupien voimassaoloaikaa pidennettiin vuonna 2017 yhteensä 14 luvan osalta ja vuonna 2018 yhteensä 15 luvan osalta.

Poikkeustapauksissa kansainvälisissä adoptioissa ei voida käyttää adoptiopalvelunantajaa. Tällöin adoptiolain 42 §:n mukaisen luvan kansainväliseen adoptioon nimetylle lapselle voi saada lähinnä siinä tapauksessa, että adoptoitava lapsi on hakijan lähisukulainen, adoptoitavan lapsen alkuperämaassa ei toimi suomalaista palvelunantajaa ja lapsi on kansainvälisen adoption tarpeessa. Vuonna 2018 myönnettiin lupa yhteensä kahden lapsen ilman palvelunantajaa tapahtuvaan kansainväliseen adoptioon.

Adoptiolupahakemuksen käsittely adoptiolautakunnassa on nopein vaihe hakijan adoptioprosessissa. Lupa-asioiden käsittelyaika oli vuonna 2018 keskimäärin 1–2 kuukautta, ellei asiassa tarvitse pyytää lisäselvityksiä. Suurin osa saapuneista hakemuksista käsitellään seuraavassa mahdollisessa lautakunnan kokouksessa.

Lisätietoja lupajaoston toiminnasta löytyy [adoptiolautakunnan internetsivuilla](#) olevista tilastoista.

3 Kansainväliset adoptiot

Kansainvälisissä adoptioissa on lähtökohtaisesti aina käytettävä adoptiopalvelunantajaa. Vuonna 2018 Suomessa toimi kolme adoptiopalvelunantajaa: Interpedia ry, Pelastakaa Lapset ry:n kansainvälinen adoptiopalvelu sekä Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystieteiden keskuslaitoksen kansainvälinen adoptiopalvelu. Helsingin kaupungin kansainvälinen adoptiopalvelu ei ota enää uusia asiakkaita, mutta huolehtii loppuun vireillä olevat hakemukset sekä aikaisempien asiakkaidensa jälkipalvelutyön. Palvelunantajilla oli vuoden 2018 lopussa toimilupa yhteensä kahdeksassa maassa.

Palvelunantajan tehtävänä on avustaa adoptionhakijaa alle 18-vuotiaan lapsen kansainväliseen adoptioon liittyvissä toimenpiteissä sekä valvoa, että adoptio toteutetaan lapsen edun mukaisesti, kansainvälisessä oikeudessa tunnustettuja lapsen oikeuksia kunnioittaen ja ilman, että kukaan saa siitä oikeudetonta taloudellista tai muuta hyötyä. Palvelunantajien tehtäviin kuuluu myös adoption vahvistamisen jälkeen annettavan jälkipalvelun tehtäviä.

3.1 Palvelunantajien ulkomaiset yhteistyötahot

Adoptiolautakunta myöntää adoptiopalvelunantajien toimiluvat sekä palvelunantajien luvat yhteistyöhön ulkomaisen palvelunantajan kanssa. Luvat myönnetään enintään viiden vuoden määräajaksi. Alla olevissa taulukoissa on palvelunantajien 31.12.2018 voimassaolevat aktiiviset kontaktiluvat kohdemaittain.

Pelastakaa Lapset ry		
Kohdema	Keskusviranomainen	Kontakti
Bulgaria	Ministry of Justice	ANIDO Association
Filippiinit	Inter Country Adoption Board (ICAB)	Inter Country Adoption Board (ICAB)
Kiina (PRC)	China Centre for Children's Welfare and Adoption (CCCWA)	China Centre for Children's Welfare and Adoption (CCCWA)
Thaimaa	Department of Children and Youth (DCY)	Department of Children and Youth (DCY) Thai Red Cross Children Home (TRRCH)
Interpedia ry		
Kohdema	Keskusviranomainen	Kontakti
Bulgaria	Ministry of Justice	Family National Association (FNA)
Etelä-Afrikka	Department of Social Development	Abba Specialist Adoption & Social Services (Abba)
Intia	Central Authority Resource Agency (CARA)	Central Authority Resource Agency (CARA)

Kiina (PRC)	China Centre for Children's Welfare and Adoption (CCCWA)	China Centre for Children's Welfare and Adoption (CCCWA)
Kolumbia	Instituto Colombiano de Bienestar Familiar (ICBF)	Instituto Colombiano de Bienestar Familiar (ICBF) Centro para el Reintegro y Atención del Niño (Fundación CRAN) Fundación Casa de la Madre y el Niño La Fundación Ayuda a la Infancia Hogar Bambi Chiquitines
Taiwan	-	Christian Salvation Service (CSS)
Thaimaa	Department of Children and Youth (DCY)	Department of Children and Youth (DCY)
Helsingin kaupunki		
Kohdema	Keskusviranomai	Kontakti
Bulgaria	Ministry of Justice	Happy Child Association
Etelä-Afrikka	Department of Social Development	Jo'burg Child Welfare (JCW)
Thaimaa	Department of Children and Youth (DCY)	Thai Red Cross Children Home (TRRCH) Department of Children and Youth (DCY)

3.2 Suomeen saapuneiden lasten määrän kehitys

Vuodesta 1985 lähtien on Suomeen saapunut kansainvälisen adoption kautta palvelunantajien välityksellä yhteensä 4 700 lasta. Vuonna 2014 Suomeen saapui kansainvälisen adoption kautta 142 lasta, vuonna 2015 lapsia saapui 93 ja vuonna 2016 saapuneita lapsia oli 58. Vuonna 2017 laskeva trendi taittui ja Suomeen saapui 70 lasta. Vuonna 2018 Suomeen saapuneiden lasten määrä laski ja lapsia saapui 52.

Tarkempia tietoja Suomeen saapuneista lapsista löytyy [adoptiolautakunnan internetsivuilla](#) olevista tilastoista. Kotimaan vieraslapsiadoptioiden lukumäärästä ei voida esittää tilastoja, koska adoptiolautakunta ei saa tietoa kotimaassa adoptoiduista lapsista. Lupavelvoite koskee vasta niitä kotimaisen adoption hakijoita, jotka ovat aloittaneet adoptioevonnan 1.7.2012 jälkeen.

Tarkempia tietoja Suomeen saapuneista lapsista löytyy [adoptiolautakunnan internetsivuilla](#) olevista tilastoista.

**Palvelunantajien välityksellä Suomeen saapuneiden kansainvälisesti
adoptoitujen lasten määrä 1986-2018**

	1985 - 2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bulgaria														1			4
Dominikaani- nen tasa- valta	6																
Etelä-Afrikka	22	23	24	27	22	25	36	41	32	45	32	37	37	35	14	22	13
Etiopia	191	6	7	5	15	13	14	16	10	10	3	3	3	1			
Filippiinit	7	12	12	19	21	19	11	10	12	8	21	10	14	6	9	7	5
Guatemala	13																
Intia	97	6	8	15	4	9	2	7	3	7	8	8	7	5	5	5	6
Karjalan ta- savalta	3																
Kenia									9	6	10	4	6	4			
Kiina	265	61	133	140	49	46	18	33	23	41	62	47	33	27	10	13	7
Kolumbia	385	37	22	20	18	14	17	11	11	7	8	2	16	5	9	8	6
Puola	24	1	2	2													
Romania	34																
Sri Lanka	43																
Taiwan	1															2	1
Thaimaa	334	64	36	42	37	27	24	31	22	8	14	15	15	9	11	13	10
Venäjä	550	26	41	35	50	20	34	36	38	31	17	15	10				
Vietnam	35																
Viro	60	2	4	3	2	3	1	2					1				
YHTEENSÄ	2070	238	289	308	218	176	157	187	160	163	175	141	142	93	58	70	52

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

PL 210
00281 Helsinki
Mannerheimintie 103b, 00280 Helsinki
Koskenranta 3, 96100 Rovaniemi
Puhelin 0295 209 111
Faksi 0295 209 700
Sähköposti: kirjaamo(at)valvira.fi

www.valvira.fi